

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวถึงวัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ความต้องการ เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านสื่อการสอนของศูนย์วิชาการจังหวัด
2. เพื่อศึกษาปัญหา เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านสื่อการสอนของศูนย์วิชาการจังหวัด

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้
  - 1.1 ประชากรคือ กลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัด มีจำนวนทั้งสิ้น 35 คน โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง
  - 1.2 กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีจำนวนทั้งสิ้น 705 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางกลุ่มตัวอย่างประชากรของ Krejcie and Morgan (1970) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 254 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ คือ
  - 2.1 แบบสอบถามสำหรับคณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัด แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ
ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัด เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัด
เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์วิชาการ
จังหวัด เป็นแบบปลายเปิด

2.2 แบบสอบถามสำหรับคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน แบ่งออกเป็น
4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัด เป็นแบบ
มาตราส่วนประเมินค่า

ตอนที่ 3 ความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัด
เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า

ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์วิชาการ
จังหวัด เป็นแบบปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามไปยังประชากรและ
กลุ่มตัวอย่าง และให้ส่งกลับคืนทางไปรษณีย์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า คณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัด ส่วนใหญ่
เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่ง
ศึกษานิเทศก์จังหวัด มีประสบการณ์การทำงานในศูนย์วิชาการจังหวัดระหว่าง 3-4 ปี เคยได้รับการ
อบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา และส่วนใหญ่ไม่เคย

ศึกษาวิชาเอกหรือวิชาโท โสตทัศนศึกษา

สำหรับคณะกรรมการศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีวุฒิการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งหัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน มีประสบการณ์การทำงานในศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนระหว่าง 3-4 ปี เคยได้รับการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับโครงการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา และส่วนใหญ่ไม่เคยศึกษาวิชาเอกหรือวิชาโท โสตทัศนศึกษา

2. สภาพการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัด

สภาพการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัด พบว่า คณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัด และคณะกรรมการศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ศูนย์วิชาการจังหวัดปฏิบัติการหลักอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับข้อที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีครอบคลุมภารกิจของศูนย์วิชาการจังหวัด การจัดทำปฏิทินปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการจังหวัด การจัดทำทะเบียนเครื่องมือ สื่อการสอน หนังสือและสิ่งพิมพ์พร้อมรหัส เรียบร้อยเป็นปัจจุบัน การกำหนดแนวปฏิบัติในการให้บริการเครื่องมือ สื่อการสอน หนังสือและสิ่งพิมพ์ การจัดทำแผนงาน เพื่อให้การสนับสนุนโครงการต่าง ๆ และงานทุกฝ่ายในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และการให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการผลิต การใช้อุปกรณ์ สื่อการสอนแก่คณะกรรมการศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ความต้องการด้านการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัด

ความต้องการด้านการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัด พบว่า คณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัดและคณะกรรมการศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มีความต้องการด้านการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัด อยู่ในระดับมากทุกข้อ ได้แก่ สถานที่ทำการศูนย์วิชาการจังหวัดเป็นเอกเทศ มีพื้นที่กว้าง ควรกำหนดตำแหน่งให้บุคลากรของศูนย์วิชาการจังหวัด จัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัดเพิ่มขึ้น คัดเลือกบุคลากรของศูนย์วิชาการจังหวัดที่มีประสบการณ์และความรู้ความสามารถ คัดเลือกบุคลากรของศูนย์วิชาการจังหวัดเพิ่มขึ้น ผลิตสื่อการสอนเพื่อเป็นตัวอย่างและเผยแพร่แก่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน จัดให้มีเครื่องมือ สื่อการสอนของศูนย์วิชาการจังหวัดเพิ่มขึ้น จัดอบรมปฏิบัติการเชิงเทคนิคเกี่ยวกับการผลิตและการใช้เครื่องมือ

สื่อการสอนแก่คณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนและบุคลากรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดให้มีเครื่องมือสื่อการสอนของศูนย์วิชาการที่มีคุณภาพ จัดหาและพัฒนาสื่อการสอนเพื่อเป็นต้นแบบ จัดมุมสื่อการสอน และมุมห้องสมุดสำหรับเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้างานวิชาการ ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัด วิจัยและพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัดและศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน นิเทศและติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และจัดทำเอกสารให้ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการผลิต และการใช้สื่อการสอนแก่คณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

4. ความต้องการด้านสื่อการสอนของศูนย์วิชาการจังหวัด

ความต้องการด้านสื่อการสอนของศูนย์วิชาการจังหวัด พบว่า คณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัดและคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนใหญ่มีความต้องการด้านสื่อการสอนของศูนย์วิชาการจังหวัดอยู่ในระดับมากทั้งประเภทวัสดุ ประเภทอุปกรณ์ และห้องปฏิบัติการทางโสตทัศนศึกษา

5. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัด

ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัด พบว่า บุคลากรของศูนย์วิชาการจังหวัด ส่วนใหญ่เป็นศึกษานิเทศก์จังหวัด ต้องรับผิดชอบงานตามภารกิจหลักของศึกษานิเทศก์ ส่วนครูช่วยราชการศูนย์วิชาการจังหวัดมีน้อย และมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย เนื่องจากขาดความมั่นคงในตำแหน่ง พร้อมทั้งขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน นอกจากนี้บุคลากรของศูนย์วิชาการจังหวัดยังขาดประสบการณ์และความรู้ความสามารถเฉพาะงาน งบประมาณในการดำเนินงานมีน้อยและได้รับล่าช้า โดยเฉพาะในส่วนของ การผลิต การซ่อมบำรุงวัสดุ ครุภัณฑ์ ต้องใช้งบประมาณของแผนงานและโครงการอื่น ๆ อาคารสถานที่ไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน คับแคบไม่เป็นเอกเทศ ส่วนใหญ่อยู่ร่วมกับอาคารสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด วัสดุและอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับความ ต้องการ การผลิตยังผลิตได้น้อยไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้ เนื่องจากขาดงบประมาณ บุคลากรไม่เพียงพอ และขาดความรู้ความสามารถเฉพาะงาน การให้บริการยังไม่ทั่วถึงและไม่บรรลุวัตถุประสงค์

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัด คือ ผู้บริหารการศึกษาทุกระดับ ควรพิจารณาความถูกต้องและความเหมาะสมเกี่ยวกับปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัด ได้แก่ บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ และวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของศูนย์วิชาการจังหวัดในด้านการผลิต การบริการ การพัฒนา และการจัดดำเนินงานทั่วไป

อภิปรายผล

จากผลสรุปการวิจัยข้างต้นพบว่า การดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัดที่ปฏิบัติได้มาก มีหลายอย่าง เช่น การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงาน โดยแบ่งออกเป็นแผนงานเพื่อให้การสนับสนุนโครงการต่าง ๆ และงานทุกฝ่ายในสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด นอกจากนี้ได้มีการจัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามกำหนดเวลา ส่วนในด้านเครื่องมือ สื่อการสอน หนังสือและสิ่งพิมพ์ได้มีการกำหนดแนวปฏิบัติในการให้บริการรวมทั้งการจัดทำทะเบียน ลงรหัส เรียบร้อยเป็นปัจจุบัน การให้ความรู้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น แต่การดำเนินงานดังกล่าวยังมีที่ไม่น่าพอใจและเป็นปัญหาที่ชัดเจน ซึ่งจะส่งผลเกี่ยวข้องกับปัญหาอื่น ก็คือ การผลิตทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ ที่พบว่าคณะทำงานศูนย์วิชาการจังหวัดและคณะทำงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีการผลิตน้อยและสื่อที่ผลิตได้ยังไม่มีความดี โดยมิสาเหตุที่สำคัญคือ ในด้านบุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ และวัสดุ อุปกรณ์ ซึ่งอาจพิจารณารายละเอียด ดังนี้

ด้านบุคลากร ส่วนใหญ่เป็นศึกษานิเทศก์จังหวัด ต้องรับผิดชอบงานตามภารกิจหลักของศึกษานิเทศก์ ดังนั้นการปฏิบัติงานในส่วนของศูนย์วิชาการจังหวัดจึงไม่สามารถทำได้เต็มที่ อีกทั้งบุคลากรที่มีอยู่ไม่เพียงพอ สำหรับครูที่ช่วยราชการมีการเปลี่ยนแปลงบ่อย เพราะขาดความมั่นคงในตำแหน่ง ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน นอกจากนี้บุคลากรของศูนย์วิชาการจังหวัดขาดความรู้เฉพาะงาน เช่น ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ การพิมพ์ออฟเซต เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และเทพา สำเร็จ (2531) ดังนั้นจึงควรมีการวิเคราะห์ภารกิจของศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบงานศูนย์วิชาการจังหวัด เพื่อกำหนดงานที่ต้องปฏิบัติ

ให้ชัดเจน ส่วนการสรรหาบุคลากรประจำศูนย์วิชาการจังหวัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรกำหนดตำแหน่งและคุณสมบัติเฉพาะทางด้านโสตทัศนศึกษา ศิลปกรรม การนิมฟ์ไฟฟ้า อิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น จากนั้นควรมีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านงบประมาณ การดำเนินงานไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนงานและโครงการที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะในด้านการผลิตเนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุน ซึ่งการจัดสรรงบประมาณในด้านนี้มีน้อยไม่เพียงพอ และล่าช้า จึงต้องใช้งบประมาณจากแผนงานและโครงการอื่น ๆ ทำให้การเบิกจ่ายงบประมาณล่าช้า ไม่สอดคล้องกับความต้องการในด้านการผลิต และการซ่อมบำรุงวัสดุ ครุภัณฑ์ ดังนั้นในการจัดทำแผนงาน และโครงการในด้านการผลิตการซ่อมบำรุงวัสดุ ครุภัณฑ์ ควรมีการสำรวจความต้องการ และวิเคราะห์แนวโน้มเพื่อขอจัดตั้งงบประมาณในส่วนดังกล่าวให้เพียงพอ สำหรับการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรพิจารณาจัดสรรงบประมาณในด้านนี้ตามปริมาณงานและโครงการให้เพียงพอกับความต้องการจำเป็น และรวดเร็วขึ้น

ด้านอาคารสถานที่ การผลิตหากมีอาคารสถานที่เอื้ออำนวยเพียงพอ เหมาะสมเป็นสัดส่วน พร้อมทั้งมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวก จะช่วยให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีบรรยากาศที่ดีในการทำงานจากผลการวิจัยพบว่า ศูนย์วิชาการจังหวัดมีอาคารสถานที่ไม่เพียงพอคับแคบไม่เป็นเอกเทศ ส่วนใหญ่อยู่ภายในอาคารของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด และบางจังหวัดไม่ได้รับจัดสรรงบประมาณต่อเติมหรือปรับปรุงเพื่อเป็นศูนย์วิชาการจังหวัดโดยเฉพาะ ในบางจังหวัดการจัดเก็บอุปกรณ์ต้องกระจายไปตามอาคารต่าง ๆ ทำให้ไม่สะดวกในการปฏิบัติงานด้านการผลิตส่งผลให้งานที่ผลิตไม่มีคุณภาพ ในเรื่องนี้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรพิจารณาและให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณในการจัดสร้าง ต่อเติมหรือปรับปรุงอาคารสถานที่ให้เหมาะสมต่อการปฏิบัติงานดังกล่าว

ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ภารกิจที่สำคัญของศูนย์วิชาการจังหวัดอันหนึ่งก็คือ ผลิตสื่อการสอน บริการและเผยแพร่แก่ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน การผลิตในระดับนี้บุคลากรต้องมีทักษะและความ

ชำนาญโดยเฉพาะ และใช้เครื่องมือรวมทั้งเทคโนโลยีขั้นสูง เช่น อุปกรณ์บันทึกเสียง อุปกรณ์บันทึกเทปโทรทัศน์ เครื่องพิมพ์ออฟเซต เป็นต้น ซึ่งจากการวิจัยพบว่า วัสดุและอุปกรณ์ไม่เพียงพอกับความต้องการและไม่มีคุณภาพ ชำรุดเสียหายบ่อย หาอุปกรณ์ซ่อมแซมยาก และบางชนิดมีราคาแพง จากปัญหาดังกล่าวอาจทำให้การดำเนินงานด้านการผลิตไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้เพียงพอ และส่งผลให้การดำเนินงานล่าช้ากว่ากำหนด ไม่เป็นไปตามปฏิทินปฏิบัติงาน ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติควรกำกับ และติดตามอย่างใกล้ชิดและควรประสานกับฝ่ายการเงินของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเกี่ยวกับการซ่อมบำรุงอุปกรณ์ และจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับวัสดุให้เพียงพอ

จากที่กล่าวมาแล้วทั้ง 4 ด้านมีความสำคัญต่อการผลิตและส่งผลถึงการให้บริการเท่า ๆ กัน และจากผลการวิจัยที่ผ่านมาก็พบปัญหาและประเด็นในลักษณะคล้ายกัน เมื่อสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเห็นความสำคัญของศูนย์วิชาการจังหวัด ควรจะได้มีการวางแผนแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างมีระบบและต่อเนื่องต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ควรกำหนดตำแหน่งบุคลากรประจำศูนย์วิชาการจังหวัด โดยพิจารณาคุณสมบัติเฉพาะทางด้านโสตทัศนศึกษา บรรณารักษ์ ศิลปกรรม การพิมพ์ ไฟฟ้า และอิเล็กทรอนิกส์

1.2 ควรจัดให้มีการอบรมปฏิบัติการเชิงเทคนิคเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ และการผลิตสื่อการสอน เป็นครั้งคราว เนื่องจากบุคลากรของศูนย์วิชาการจังหวัดมีการเปลี่ยนแปลงและเคลื่อนไหวตลอดเวลา

1.3 ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้นสำหรับซ่อมบำรุงวัสดุครุภัณฑ์ ตลอดจนรับเร่งจัดสรรงบประมาณเพื่อจัดสร้าง ต่อเติมหรือปรับปรุงอาคารที่ทำการศูนย์วิชาการจังหวัดให้เป็นสัดส่วน เฉพาะงาน เช่น ห้องสมุดหรือห้องสื่อการสอน ห้องประชุมหรือห้องฉาย ห้องปฏิบัติงานกราฟิก ห้องผลิตงานพิมพ์ และห้องผลิตสื่อโสตทัศนหรือห้องบันทึกเสียง เป็นต้น

1.4 ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับการผลิตสื่อ พัฒนาสื่อ บุคลากร ตลอดจน
ค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อการสอนโดยเฉพาะ

1.5 ศูนย์วิชาการจังหวัดควรวางแผนล่วงหน้าให้ชัดเจนเพื่อการของงบประมาณ
ในการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัด

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

2.1 ควรมีการวิจัยในแนวลึกเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานของศูนย์วิชาการ
จังหวัด

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัดที่มีต่อการ
ปรับปรุงคุณภาพการประถมศึกษา

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อนำเสนอรูปแบบการดำเนินงานของศูนย์วิชาการจังหวัด

2.4 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของศูนย์วิชาการจังหวัดในอนาคต